

کد خبر: ۲۰۶۶۳

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۸/۰۳

جامعه بر مدار کرونا

دکتر رضا مقدسی

سال تحصیلی در حالی آغاز میشود، که به خاطر بحران کووید ۱۹ و بیماری کرونا تشکیل کلاس درس و حضور مستمر در مدرسه و دانشگاه میسر نیست. بی شک، در این شرایط سخت، آموزش واقعی، به ویژه آموزشهای کارگاهی و آزمایشگاهی، بسیار مشکل است و اثرگذاری آن نیز پائین است. شاید، در این شرایط راه دیگری پیش روی معلمان، اساتید و فرایند آموزش نیست و ما چاره‌های جز استفاده از امکانات و روشهای جایگزین در فضای مجازی نداریم. اغلب فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی، ورزشی و فرهنگی نیز از بحران کووید ۱۹ بی نصیب نبوده‌اند. شرایط به گونه‌ای است که زندگی کاملاً جدیدی را تجربه میکنیم. ولی، به نظر میرسد کووید ۱۹ درسهای بسیار گرانبهایی را به بشریت آموخته باشد. امید است، به خوبی فرا گرفته باشیم و در آینده‌ی زندگانی به کار ببریم.

در این مجال، قصد ندارم به بررسی جامعه‌شناختی، شاخصهای اجتماعی جامعه ایران در شرایط بحرانی کرونایی بپردازم. امیدوارم، جامعه‌شناسان بر من خرده‌نگیرند.

مهمترین درسی که باید فرا گرفته باشیم، **ضعف انسان هوشمند در مقابل قهر طبیعت** است. چنان که ملاحظه میکنیم، با وجود پیشرفتهای شگرف بشریت در علم و فناوری و به ویژه دانش پزشکی و درمان بیماریها، یارای مقابله با این ذره‌نانونمتری را نداریم. انگار داستان فرعون دوباره تکرار شده است. امید است، این موجود نادیدنی، راه تعالی به سوی آفریدگار جهان و زندگی همراه با معنویت و

اخلاق را به بشریت، دوباره بیاموزاند. هر چند ارتباط دنیای ماده با متافیزیک برای برخی از انسانها امری غیرمعمول است!!!!

طبیعت دارای مجموعه‌های از عناصر زنده و غیر زنده است، که روابط هوشمندانه و بسیار پیچیده‌های با یکدیگر دارند. البته ویروسها، موجودات متفاوتی هستند، که جز درون یاختمه‌های موجود زنده میزبان قابلیت‌های حیاتی را به نمایش نمیگذارند. دانشمندان فرضیه‌های متفاوتی درباره منشأ ویروس کووید ۱۹ مطرح کرده‌اند. شاید جنجالیترین و نفرتانگیزترین آنها، دستکاری ژنوم ویروس در آزمایشگاه‌های میکروبی است، که چنین نتیجه مخربی را به بار آورده است. مطالعه دقیق توالیهای ژنوم ویروس حاکی از وجود توالیهای نوکلئوتیدی غیرمعمول در آن میباشد؛ که دلیلی بر این مدعاست. البته، فرضیه‌های دیگر نیز، به نوبه خود دلائلی دارند. ولی، اثبات هر یک از این فرضیه‌ها سالها زمان میبرد.

این ویروس تاکنون بیش از ۲۴۰ میلیون نفر را آلوده کرده است و نزدیک به پنج میلیون نفر را در سرتاسر جهان به کام مرگ کشیده است. در کشور ما نیز آمار نگران کننده‌ای از مبتلایان و میزان مرگ و میر به ثبت رسیده است که هر روز از طریق رسانه‌های رسمی منتشر میشود. بر اساس آمار منتشره در سامانه worldometers تاکنون نزدیک به شش میلیون ایرانی به کرونا مبتلا شده‌اند که در حدود ۱۲۵ هزار نفر فوت کرده‌اند، یعنی ۸ برابر میزان فوتیهای سالانه ناشی از تصادفات رانندگی. به عبارتی، ۱۵۰۰ نفر به ازای هر یک میلیون نفر از جمعیت ۸۴ میلیونی ایران فوت کرده‌اند. این آمار بسیار تکان دهنده و تامل برانگیز است. خسارات مادی ناشی از این بیماری، به صنایع و مشاغل، بالغ بر میلیاردها دلار میرسد. نکته جالب این است که فعلا آینده چندان روشنی از وضعیت خود در ارتباط با این بیماری مهلک نداریم. چه بسا ویروس کووید ۱۹ سالیان متمادی در جهان جولان دهد و بشریت را با چالش - های جدیدی مواجه سازد. بنابراین، باید امیدوار باشیم که دانشمندان رویا پرداز و بی اخلاق، به خاطر مطامع و منافع امپریالیسم جهانی و صاحبان قدرت، به اهمیت روابط بین جانداران و ماهیت طبیعت احترام بگذارند و از دستکاری ژنوم موجودات زنده به شدت اجتناب کنند.

نکته دیگری که حائز اهمیت است و نقش مهمی به ویژه در امر آموزش مجازی داشته است، **فناوری اطلاعات و ارتباطات** است. بیشک، بدون دسترسی به اینترنت مناسب و ابزارهای ارتباطی کارآمد، امکان آموزش مطلوب و برقراری ارتباط موثر بین معلمان، اساتید با دانش آموزان و دانشجویان وجود نداشت. هزینه سنگین تهیه امکانات سخت افزاری و استفاده از شبکه اطلاعات ملی و جهانی نیز معضل دیگری است که برخی از فراگیران را از دسترسی به آموزش مجازی محروم کرده است. به علاوه، سرعت پائین اینترنت در کشور ما، در مقایسه با کشورهای همتراز و حتی پائینتر، نیز امری مشهود است. یادگیری مهارت‌های لازم برای استفاده مناسب فناوری ICT از قبیل مهارت‌های تهیه محتوای آموزشی و استفاده از برنامه‌ها (اپلیکیشن) و سامانه‌های برخط (آنلاین) برای همه ضروری است. شاید، تعریف قدیمی درباره سواد که "آشنایی با مهارت‌های اطلاعات و ارتباطات را عنصر مهم سواد میدانستند" باید مورد توجه جدی قرار دهیم.

برخورداری از **شرایط روحی-روانی مناسب**، نقش مهمی در سلامت جسمی انسانها دارد. شیوع ویروس کرونا باعث قرنطینه خانگی و محدودیت ارتباطات خانوادگی و اجتماعی شده است. در این شرایط، برخی از افراد با اتخاذ رویکردهای هوشمندانه، استرس ناشی از تنهایی را به خوبی مدیریت کرده‌اند. این امر به ویژه درباره دانش‌آموزان و دانشجویان اهمیت دارد؛ چون بدون آرامش روحی-روانی امکان مطالعه دروس و کسب نتایج مطلوب آموزشی امکان پذیر نیست. در نظرسنجی اجمالی از جامعه ۵۰۰ نفری دانش آموزان متوسطه دوم، عمده دانش‌آموزان استرس ناشی از تنهایی و ترس از بیماری کرونا، به همراه محدودیت‌های رفت و آمد خانوادگی را عامل مهم بازدارنده در موفقیت تحصیلی می‌دانستند. امید است با توکل به خداوند متعال، که در سختیها بهترین تکیه‌گاه روحی ما هست و همچنین با تغذیه مناسب، ورزش کافی، مطالعه‌ی کتب مناسب و تماس مجازی با دوستان و آشنایان، شرایط روحی-روانی خود را بهبود ببخشیم. لذا، کسب نتایج تحصیلی مطلوب، بدون آرامش روحی و سلامت جسمی امکان پذیر نیست.

وجدانکاری و انضباط اجتماعی عبارت است از احساس تعهد درونی به منظور رعایت الزاماتی که در ارتباط با کار مورد توافق قرار گرفته است. به بیان دیگر منظور از وجدانکاری، رضایت قلبی، تعهد و التزام عملی نسبت به وظیفه‌هایی است که قرار است انسان آنها را انجام دهد. ایجاد نیازهای سخت افزاری و نرم افزاری جدید برای آموزش مجازی مسئولیت معلمان و اساتید را سنگین تر از قبل کرده است. اینجانب در مصاحبه با اساتید و معلمان که دغدغه جدی آموزش دارند، از سنگینی کار آموزش و زحمات طاقت فرسا در این شرایط سخن میگفتند. شاید علاوه بر تهیه امکانات سخت افزاری، یادگیری برنامه‌ها و مهارت‌های مورد استفاده در تهیه محتوای آموزشی مهمترین دغدغه معلمان و اساتید است. با وجود آزادی عمل و برخورداری از فضاهای مجازی مناسب در دانشگاه‌ها، در آموزش و پرورش تمام فعالیتها به برنامه شاد محدود میشود. این برنامه با وجود برخی قابلیت‌های مناسب، جوابگوی اغلب نیازهای آموزشی نیست. مثلا امکان برگزاری کلاس و آزمونهای برخط استاندارد در این فضا ممکن نیست. امید است با افزودن قابلیت‌های مناسب به برنامه شاد، امکان استفاده آن در آینده نیز فراهم شود.

بیشک، از شروع بحران کرونا تاکنون، کادر درمانی بیشترین زحمات را در جهت مهار بیماری متقبل شده‌است. جانفشانی و از خودگذشتگی پزشکان و پرستاران و سایر انسانهای آزادهای که در خط مقدم مبارزه با کرونا قرار دارند، ستودنی و فراموش نشدنی است. جامعه ما، مدیون ابدی خانواده ۳۰۰ انسان آزاده و نועدوست است، که در این شرایط تا پای جان تلاش کردند.

بهداشت عبارتست از نگهداری و ارتقای سلامت و پیشگیری از بیماریها و افزایش قدرت روحی، جسمی و اقتصادی در افرادی که به علت بیماری ناتوان شده‌اند. یکی از فعالیت‌های سازمان یافته اجتماعی است که به منظور حفظ، ارتقاء و بازسازی سلامت افراد انجام می‌گیرد و در برگیرنده خدماتی است که به کل جامعه ارایه می‌شود. بهداشت فردی، شامل دستورالعمل‌هایی است که در جهت تأمین، حفظ و ارتقای بهداشت و سلامتی فرد به کار می‌رود. از ابتدای بحران کرونا دستورالعمل‌های متفاوتی درباره

پیشگیری از سرایت بیماری از طرف مجامع بهداشتی - درمانی و افراد متخصص ارائه شده است. بر اساس نظرسنجیهای صورت گرفته سطح رعایت بهداشت فردی و عمومی در این شرایط به شدت متغیر بوده است. به طوری عدم توجه به دستوالعمل های بهداشتی باعث گسترش شدید بیماری در ایام خاصی مانند عیدنوروز و تعطیلات هفتگی شده است. امید می رود با فرهنگسازی و آموزشهای مداوم بهداشت و محیط زیست شرایط مناسبتری در آینده داشته باشیم.

**ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید
هم مگر پیش نهد لطف شما گامی چند**